

Thema 'vergeving'

Hallo Piet,

"je moet de chirurg vergeven en je moet vooral jezelf vergeven". "Dat zei ze tegen mij, kun je je voorstellen hoe kwaad ik ben?"

Aan het woord is Lena en Lena heeft bezoek gehad van een mevrouw die bijzondere heling koppelt aan een vorm van, uit PGB-gelden betaalde, thuiszorg. Die mevrouw is gepassioneerd in haar werk. Ze doet meer dan is afgesproken en je kunt haar dag en nacht bellen. Ze houdt van haar werk. Het geeft haar veel zin in het leven zegt ze.

Ik krijg de kriebels van haar. Aan de ene kant loyaal en ongelooflijk actief naar haar cliënten, aan de andere kant ontstaat er een vorm van afhankelijkheid die mensen de adem kan benemen.

Zo denkt ze Lena te helpen met een, in mijn oren, ongelooflijk evangelisch klinkend advies. Zelf is ze niet van de kerk en mijn cliënte al evenmin, maar ze is heilig overtuigd van het vergevingsconcept.

Mijn mevrouw moet dus de chirurg vergeven. Dat is nodig, omdat die chirurg 10 jaar geleden verzuimde om na een operatie goede nazorg te organiseren en zelf een uur na het beëindigen van de operatie in z'n Volvo richting Zwitserland reed met zo'n extra koffer op het dak, waarvan Youp van 't Hek veronderstelt dat je je schoonmoeder er in vervoert.

De nacht volgend op de operatie kreeg ze wat je noemt een "naadlekkage". De verpleging, niet geïnstrueerd, en een arts aan wie niets was overgedragen, laten het op zijn beloop en het gevolg is een stoma voor de rest van haar leven en een blijvende vorm van invaliditeit.

Een psycholoog stelde haar voor om met mij contact op te nemen. We maakten kennis en er was vanaf dag 1 een klik. *"wat heb je nodig om aan dit onrecht recht te doen"* was m'n eerste vraag. *"Ik wil die man achter de tralies". "Dan moet je je gelijk halen en ik loop met je op en ben er als je boos bent, of teleurgesteld. Wat de uitkomst ook is, is ben er sowieso".*

Zo begon een reis van nu alweer 8 jaar. Vandaag verbaas ik me over haar herwonnen vitaliteit zonder dat er fysiek ook maar een hechting anders is komen te liggen.

Ik ben echter ook met haar in het crematorium geweest om de uitvaart te bespreken en vooruit te organiseren, ik keek tekstueel een verzoek na van haar aan de vereniging voor vrijwillige levensbeëindiging, ik heb aan het bureau gezeten van een hele beroemde maagdarmspecialist in een van de duurder universiteitsklinieken van ons land en ik heb verzoekschriften voor invaliditeitsfaciliteiten mede van aanbevelingen voorzien en beargumenteerd op het gemeentehuis.

Ik kijk terug op een bizarre en tegelijk boeiende tijd, waarin de "no-cure-no-pay route" met de letselschadespecialist op niets uitliep en ze me kon vertellen er vrede mee te hebben, omdat niemand haar kon verwijten zich niet tot het uiterste verzet te hebben in haar eigen belang. Juist die route: voor jezelf in de benen komen, boosheid vertalen in een strijd voor je rechten en begrijpen dat pech ook gewoon pech is, hoe hard de consequenties ook kunnen zijn. Want je ademt en je ziet je kind een vriend vinden en je eigen vent trouw blijven en betekenisvolle vriendschappen aan betekenis winnen.

En je leert leven met die belabberde zak aan je zij en die andere zak is met pensioen en schijnt skiën nooit leuk gevonden te hebben en zich nu dood te vervelen. Maar daar haal je je gram niet uit. Je went je in de richting van wat kan en wat lukt. Er valt niet zoveel te vergeven stellen we vast. Er valt wel te kiezen. Of wonen in de boosheid en de onmacht en met alle macht en ten koste van iedere

denkbare prijs je gelijk halen, Of sterker maken wat nog kan. Je creativiteit weer herontdekken, je slimme kop inzetten op plaatselijke politieke actie, de natuur een handje helpen met bestuurswerk en een leuke groene middag helpen organiseren. Je huis opknappen en toekomstproof maken, want jij bent toekomstproof.

Uit mijn jeugd herinner ik me de haast aan adoratie grenzende beschrijving door onze collega van toen van een ontmoeting tussen Corrie ten Boom en de beulen die haar zus hadden omgelegd in het kamp. Corrie deed dat, omdat God dat met haar had gedaan... Zo moeten ook wij vergeven wanneer ons onrecht overkomt. Alleen zo houd je vrede met God was de redenering.....

Het blijft een lastig dilemma. Vergeven kan ook helen, maar dan heet het volgens mij "ontschuldigen" in de connotatie van Nagy; zeg maar een daad terugzetten in de context waarin het gebeurde en die context serieus meenemen in de waardering van die daad.

Zelf heb ik de overtuiging een goede weg gegaan te zijn met die mevrouw die meer loopt dan in de rolstoel zit onderhand en met haar vloeibare dieet zich het verdere kaas niet van het brood des levens laat nemen. Maar het had ook anders kunnen lopen, realiseer ik me.

Een afgeronde weg, maar zonder het vertrouwen dat in de toekomst een soortgelijke ontmoeting een soortgelijke weg zal kennen. Want hoe zit dat toch met ontschuldigen en vergeven wanneer je pastor bent en zoekt de Pastor present te stellen?

Je zult er wel weer op schrijven en ik ga het zonder pauze lezen ☺

Hartelijke groet,

Bert

Antwoord van Piet:

Hallo Bert,

Een heel bijzonder verhaal, waarin overigens ook nogal wat te proeven is van jouw eigen gevoel. Ik vertel je eerst maar even wat ik daarvan geproefd heb. Dat geeft misschien wat ruimte om te ontdekken wat er werkelijk speelt als het om vergeving of 'ontschuldiging' gaat..

Ik proef een heel negatief gevoel van jou ten opzichte van mensen, die een oplossing bedenken voor een ander, ook al is dat heel goed bedoeld. Vooral als het gaat om een oplossing die tegen elk gevoel van dat moment indruist. En als er dan ook nog een beroep gedaan wordt op een Bijbeltekst of op de spreuk 'God wil het...' wordt het helemaal erg. Met daarbij dan toch ook wel een gevoel van onzekerheid: hoe dan wel? Want in de Bijbel gaat het toch ook om vergeving?

Verder proef ik een nog negatiever gevoel over de bewuste chirurg, die bij jou geen turf hoog is. Daarbij neem je zonder aarzeling Lena's negatief gevoel over, en versterkt het daarmee... Het gevolg is dan natuurlijk dat er absoluut geen sprake kan zijn van enige toenadering of contact tussen haar en die man. Het enige dat over blijft, is dan het oordeel en de schandpaal...!

Laat ik er overigens meteen maar bij zeggen, dat ik met een groot instemmend gevoel je verslag daarover gelezen heb, inclusief de wijze waarop je dat in jouw (met hier en daar wat grenzen opzoekende) taal weet te verwoorden.

Tot slot proef ik bij jou een gevoel van bewondering voor de veerkracht van Lena. Die niet genoeg neemt met een oplossing van een ander, maar die gaande weg, via vallen en opstaan, en vast ook via het contact, de bevestiging en bemoediging en niet te vergeten de partijdigheid van jou, niet is blijven steken bij wat haar *door iemand is aan gedaan*, maar oog heeft gekregen voor het feit, dat je het, los van die persoon ook kunt beschouwen als '*dit is mij overkomen, hoe kan ik verder?*'

Haast om jaloers op te worden...

In het vinden van een eigen weg, niet in het minst in de bevestiging van haar eigenwaarde en kracht om wat van haar leven te maken, krijgen alle negatieve dingen een betrekkelijke plaats. Dat wil niet zeggen, dat ze er niet meer zijn. Bedenk maar even, wat er gebeurt, als ze die chirurg nog eens tegen komt. Maar ze kan er nu zakelijker over praten: het staat niet meer als een struikelblok in de weg van haar leven.

In jouw verslag zie ik, hoe jij daarin een rol speelt, haast tot je eigen verbazing. Je wilt er voor haar zijn, zonder je op te dringen. Daarmee laat je zien, dat ze de moeite waard is. Iets anders is, of je haar gevoel zo moet bevestigen, dat je het met je eigen gevoel zodanig versterkt, dat er toch een bepaalde weg geblokkeerd wordt. Misschien wel die weg waar je ook nog nieuwsgierig naar bent met je vraag. Hoe zit dat met 'vergeving'?

Daar wil ik nog wel iets over zeggen, zonder af te doen aan het verhaal zoals het gegaan is. Want, wat is er mooier dan wanneer iemand haar leven weer kan oppakken en vorm kan geven, zelfs zo uit de verf kan komen, dat de negatieve dingen geen struikelblok of belangrijke rol meer hoeven te spelen.

Vergeven, moet dat? Kan dat?

Je noemt het een dilemma. Maar volgens mij komt dat ook, door de wijze waarop er mee omgegaan wordt, door mensen, die denken, dat dat alleen maar een kwestie is van doen of van zeggen, en dat de rest dan vanzelf gebeurt of ervaren wordt. Zoals er ook mensen zijn, die zeggen 'geef je hartje maar aan de Heer', of 'kom maar en laat je dopen, dan ervaar je precies waar het om gaat'.

Dat is wat mij betreft de omgekeerde wereld.

Je zult eerst iets moeten ervaren, en dan pas kun je het 'onder woorden' brengen. Ik maak wat dat betreft een onderscheid tussen begrijp-woorden en ontdekkings-woorden. Een voorbeeld.

'Vertrouwen' kun je niet zomaar hebben of geven: het is een ontdekkings-woord. Je ontdekt, dat je iemand kunt vertrouwen, en dan pas kun je het ook uitspreken. Als je begint met te zeggen: 'ik vertrouw je', bedoel je meestal 'ik wil je graag vertrouwen'.

Dat geldt ook voor vergeven.

Dat kan alleen als het lukt om iemand in de ogen te kunnen kijken. Daar is veel voor nodig. Het 'vergeef ons onze schulden gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren' doet een beroep op het soort contact dat je met iemand hebt: elkaar in de ogen kunnen kijken, en niet alleen maar op een afstand bekijken, beschrijven en beoordelen.

Bij vergeven gaat het altijd om een proces, dat je niet moet onderschatten. Misschien kun je het wel vergelijken met het onderscheid tussen Pasen en Goede Vrijdag. Veel mensen willen in hun geloof graag Goede Vrijdag overslaan om meteen maar Pasen te vieren. Pasen krijgt pas betekenis in het licht van Goede Vrijdag. En dan niet het verhaal van Jezus op afstand, maar het verhaal van jezelf dichtbij. Vergiving krijgt pas betekenis wanneer er sprake is van een echt (noem het maar rustig: persoonlijk) contact waarin alles benoemd kan worden.

Dat is een situatie van een wederzijds proces, zowel voor de dader als het slachtoffer, om te kunnen benoemen wat er gebeurd is, hoe het ervaren is, en wat het de ander gedaan heeft.

Je kunt je voorstellen, dat dat nooit een goedkope weg kan zijn. Maar ook dat het in vele gevallen geen kans van slagen kan hebben...

De echte voorbeelden laten zien, dat het beide partijen niet in de koude kleren gaat zitten en dat het effect heeft voor hoe ze in het leven staan en hoe ze meer oog hebben gekregen voor andere mensen en zichzelf.

Niet voor niets past vergiving bij het hart van het evangelie: het onder ogen komen van wie jezelf bent, en je realiseren wat je een ander aangedaan hebt, en wat er gebeurt wanneer die ander jou weer durft aan te zien en jij die ander...

Het woord 'ontschuldigen' is van toepassing, maar niet als activiteit, maar als overstijgende ervaring met betrekking tot argumentatie. Op het moment, dat alle redenatie even wegvalt, wanneer er sprake is van een ontmoeting van mens tot mens. Daar waar even in de schoenen van de ander zijn/haar weg van keuzes en missers gevolgd en eventueel begrepen kan worden, daar verdwijnt de schuldvraag. Daar kan verzoening plaats vinden. Daar kun je niet goedkoop mee omgaan.

Jouw verhaal laat zien, dat het leven best weer opgepakt kan worden, zonder moment van vergeving. Gelukkig wel.

Want Lena had ook de rest van haar leven slachtoffer kunnen blijven, met heel goede argumenten, alles afreagerend in termen van schuld, die bij de ander ligt. Ik ken een aantal mensen, die op die manier niets meer van hun leven gemaakt hebben en daar ook een goed argument voor hebben: *'Het komt door mijn ouders (de samenleving, mijn baas, enz.), die hebben mij geknoeid/beschadigd...!'*. En reken maar dat ze gelijk hebben...!

Je zou kunnen zeggen: ***'Je kunt door omstandigheden of door mensen slachtoffer worden, maar of je slachtoffer blijft is een kwestie van eigen keuze...'***

Even weer **terug naar jouw verhaal**: prachtig hoe Lena haar leven oppakt. Mooie ervaring om dat van dichtbij mee te maken en een eindje mee te mogen lopen...

Met haar is wat gebeurd, met hem niet. Hij zit nog steeds in het hokje van minachting en oordeel. Maar, ja daar heeft hij het zelf toch wel naar gemaakt? Totdat er misschien toch ook wat met hem gebeurt via een confrontatie, een persoonlijke ervaring in eigen kring, of misschien wel helemaal niet...

Je kunt per slot niet de hele wereld op je nek nemen...

Maar er mag best een vraag blijven hangen, en daarmee ook een dilemma...

Hartelijke groet,

Piet

PS Ik ben me ervan bewust, dat ik het nog niet gehad heb over het vergeven van je zelf. In het licht van mijn verhaal kan ieder daar ook zijn/haar eigen gedachten bij bedenken. Ook dat is niet gemakkelijk en ook dan gaat het altijd om een proces...